CYD-BWYLLGOR GWE
20/03/2024

Yn bresennol:

Y Cynghorwyr: Julie Fallon (Cadeirydd) (Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy), Beca Brown (Cyngor Gwynedd), Dafydd Roberts (Cyngor Sir Ynys Môn), Gill German (Cyngor Sir Ddinbych), Mared Eastwood (Cyngor Sir y Fflint) a Phil Wynn (Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam).

Aelodau Cyfetholedig Heb Bleidlais: Paul Smith (Cynrychiolydd Ysgolion Uwchradd), Manon Williams (Cynrychiolydd Ysgolion Cynradd) a Noel Fitzgerald (Cynrychiolydd Ysgolion Arbennig).

Swyddogion Heb bleidlais: Marc Berw Hughes (Cyngor Sir Ynys Môn), Dr Lowri Brown (Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy), Gwern ap Rhisiart (Cyngor Gwynedd), Claire Homard (Cyngor Sir y Fflint) a Geraint Davies (Cyngor Sir Ddinbych).

Swyddogion yn bresennol:

GwE – Arwyn Thomas (Rheolwr Gyfarwyddwr), Alwyn Jones (Cyfarwyddwr Cynorthwyol), Bethan Roberts (Rheolwr Rheoli Perfformiad) a Meleri H Roberts (Cyfieithydd).

Cyngor Gwynedd (Yr Awdurdod Lletyol) – Ffion Madog Evans (Pennaeth Cyllid Cynorthwyol), Siôn Huws (Rheolwr Priodoldeb ac Etholiadau), Gwion Jones (Uwch Gyfrifydd) a Sioned Mai Jones (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth)

Ar ddechrau'r cyfarfod croesawyd aelodau newydd y Cydbwyllgor, Manon Williams, Paul Smith a Noel Fitzgerald, cynrychiolwyr newydd yr Ysgolion.

1. **YMDDIHEURIADAU**

   Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Dewi Morgan (Pennaeth Adran Cyllid), Karen Evans (Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam) a Graham Boase (Cyngor Sir Ddinbych).

2. **DATGAN BUDDIANT PERSONOL**

   Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. **MATERION BRYS**

   Ni chodwyd unrhyw faterion brys.

4. **COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF**

   Cadarnhawyd fod cofnodion cyfarfod blaenorol y pwyllgor hwn, a gynhaliwyd ar y 6ed o Ragfyr, 2023, yn gywir.

5. **CYLLIDEB GWE 2023/2024 – ADOLYGIAD 3YDD CHWARTER**

Cyflwynwyd yr adroddiad oedd yn rhoi diweddariad ariannol i aelodau'r Cydbwyllgor am gyllideb GwE hyd at ddiwedd Rhagfyr 2023 a'r rhagolygon tuag at ddiwedd y flwyddyn ariannol. Nodwyd ar sail gwariant ac incwm, rhagwelir y bydd gorwariant net o £59,500 erbyn diwedd y flwyddyn ariannol 2023/24. Cadarnhawyd bod y wybodaeth yma yn parhau i fod yn gyfredol. Nodwyd bod hyn yn cymharu â £37,000 oedd wedi ei ragolygu yn adolygiad diwedd Medi sydd yn golygu bod y gorwariant wedi cynyddu.

Nodwyd bod gorwariant o £46,000 o dan y pennawd Gweithwyr; roedd hyn yn dilyn i GwE dderbyn targed arbedion o £102,000 o dan y pennawd hwn yn 2023/24. Ychwanegwyd bod y gorwariant yn cael ei leihau o ganlyniad i ddwy swydd barhaol sydd heb eu llenwi yn ogystal â throsiant staff. Tynnwyd sylw at y tanwariant o £16,500 o dan y pennawd Cludiant, yn bennaf oherwydd y ffyrdd newydd o weithio. Ychwanegwyd y rhagwelir gorwariant o £23,000 dan y pennawd Cyflenwadau a Gwasanaethau gyda chostau adnewyddu offer T.G wedi taro GwE eleni.

Mynegwyd bod bwriad i ddefnyddio cronfa sydd ar gael er mwyn cyllido'r £59,500 o'r gorwariant a ragwelir; byddai hyn yn gadael £239,000 ar ôl yn y gronfa.

Nid oedd unrhyw sylwadau.

PENDERFYNWYD
Derbyn a chymeradwyo'r adroddiad ar adolygiad o gyllideb GwE hyd at ddiwedd Rhagfyr 2023.

6. **CYNLLUN BUSNES RHANBARTHOL GWE 2023/2024 – MONITRO CHWARTER 3**

Cyflwynodd Cyfarwyddwr Cynorthwyol GwE yr adroddiad oedd yn adrodd ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Busnes Rhanbarthol ac yn canolbwyntio ar y cyfnod o ddiwedd Medi i Ragfyr 2023.

Adroddodd bod 28 o gynlluniau manwl yn bodoli ar y ddarpariaeth sydd ar gael i ysgolion ar draws y Rhanbarth a bod cefnogaeth gyfoethog iawn wedi ei ddarparu i'r ysgolion hynny. Eglurodd bod Atodiad 2 yn cyfeirio at y data rhanbarthol â'r niferoedd sydd wedi ymgysylltu gyda'r ddarpariaeth.

Mynegwyd bod yr adroddiad yn gynhwysfawr a diolchwyd i'r staff am eu gwaith i greu'r adroddiad.

PENDERFYNWYD
Cymeradwyo a derbyn yr adroddiad monitro ar gyfer chwarter 3.

7. **DYFODOL GWELLA YSGOLION YNG NGOGLEDD CYMRU**

Cyflwynodd Rheolwr Gyfarwyddwr GwE yr adroddiad gan nodi bod newid sylweddol ar y gweill i'r hyn sydd wedi bod yn wasanaeth rhanbarthol. Mynegwyd bod y cyfnod hwn yn y cyfnod anoddaf iddo ei brofi ers bron i 40 o flynyddoedd yn gweithio yn y maes Addysg ac mai un o'r heriau mwyaf yw ymdopi gyda'r ansicrwydd.

Cyfeiriwyd at yr amserlen ers y 18^{fed} o Ragfyr a'r argymhellion a gafwyd yn dilyn adolygiad Dylan Jones. Nodwyd y bydd model newydd o wasanaeth gwella ysgolion a bydd angen edrych ar y capasiti o fewn y system honno; nid oes cynllun manwl am y system newydd ar hyn o bryd. Soniwyd am yr heriau i Awdurdodau Lleol sydd wedi ei hamlygu yn rhan 3.2 o'r adroddiad. Rhedwyd drwy'r risgiau cyffredinol a'r goblygiadau ariannol.

Nodwyd y bydd yna gyfnod o newid cyn i'r model newydd fod mewn lle ac ardrawiad newid grantiau fydd yn cael effaith ar unwaith. Eglurwyd y bydd y gwasanaeth yn peidio â bod yn wasanaeth a rennir ar draws Gogledd Cymru. Golyga hyn y bydd newid mawr o'r 1af o Ebrill ble bydd y gwasanaeth gwella ysgolion yn dod yn wasanaeth comisiwn gan wahanol Awdurdodau Lleol unigol. Amlygwyd bod angen trafodaeth ddwys am rôl y Cydbwyllgor i'r dyfodol a rôl y Bwrdd Rheoli a bod hwn yn faes llywodraethu y bydd angen edrych arno wrth symud ymlaen.

Cyfeiriwyd at y posibilrwydd y bydd Gweinidog Addysg newydd yn dilyn cyhoeddi'r Prif Weinidog newydd heddiw ac y gallai hynny arwain at oedi. Nodwyd mai'r amserlen a roddwyd yw Ebrill 2025 ar gyfer cael model gwella ysgolion newydd mewn lle. Pryderwyd y gallai'r amserlen o Ebrill 2025 fod yn heriol i Awdurdodau Lleol.

Mynegwyd cydymdeimlad at wasanaethau'r Awdurdod lletya, gan y byddai'n golygu gwaith ychwanegol i wasanaethau Cyllid, Cyfreithiol ac Adnoddau Dynol Cyngor Gwynedd, ynghyd â chostau ychwanegol i bawb, megis costau cau a diswyddiadau posib. Yng nghyfarfod nesaf o'r Cydbwyllgor ym mis mai, nodwyd y bydd angen edrych ar gyfluniad y tîm gan gysidro sut fydd y cyllidebau erbyn mis Mawrth 2025. Bydd angen hefyd ystyried pa swyddi gall gael eu rhyddhau ar hyn o bryd.

Eglurwyd bod y gyllideb yn dynn ar bob lefel a bydd yr arian sydd wedi ei neilltuo ar gyfer gwella ysgolion yn cael ei leihau'n sylweddol. Pwysleisiwyd bod angen eglurder ynghylch y model dysgu proffesiynol cenedlaethol. Cyfeiriwyd at forâl isel staff oherwydd yr holl ansicrwydd a'r analluu i roi gwybod i staff am eu dewisiadau ar hyn o bryd.

I gloi cydnabuwyd y byddai pawb yn hoffi mwy o fanylder a mwy o wybodaeth gan amlygu bod Cam 2 o ymholiad Dylan Jones yn cael ei gynnal ar hyn o bryd.

Nododd y Cadeirydd bod cyfarfod wedi ei drefnu gyda'r Gweinidog Addysg ym mis Ebrill. Rhoddwyd cyfle i aelodau'r Cydbwyllgor fynegi unrhyw bryderon penodol neu gwestiynau felly y gallai'r Cadeirydd eu cyfleu yn y cyfarfod ym mis Ebrill. Cytunwyd y byddai GwE yn coladu cwestiynau ar gyfer y Cadeirydd.

Cyflwynodd yr aelodau'r sylwadau canlynol:

- Cydnabuwyd bod y sefyllfa wedi bod yn un anodd yn enwedig i staff GwE, a mynegwyd diolch iddynt.
- Nodwyd bod y sefyllfa wedi cael ei reoli'n wael a bod cryn ansicrwydd am y ffordd ymlaen.
- Pwysleisiwyd y pwysigrwydd i gadw ffocws a'r safonau er mwyn parhau i gefnogi ysgolion ar draws y rhanbarth a chynnig yr addysg gorau i ddisgyblion.
- Adroddwyd bod cyfarfodydd wedi bod ymysg y Prif Swyddogion i geisio gweithio drwy oblygiadau'r newidiadau i'r cyllid grant a'r telerau ac amodau.
- Nodwyd bod her ar dair lefel yn wynebu'r Cydbwyllgor:
    - Nodwyd mai'r flaenoriaeth yw'r dysgwyr a'r ysgolion a'i bod yn bwysig bod y gefnogaeth gorau yn parhau i gael ei gynnig. Mynegwyd ei bod yn hollbwysig peidio ag ansefydlogi perfformiadau presennol yr ysgolion.
    - Nodwyd bod gwaith cynllunio ar gyfer y Model Cenedlaethol newydd a bod diffyg eglurder ynghylch y ffocws cenedlaethol. Ategwyd bod cyfres o gyfarfodydd wedi eu trefnu. Bydd y rhain yn cynnwys Grŵp Cyfarwyddwyr Cenedlaethol gyda nifer o gyfarwyddwyr cynrychioladol a chydweithwyr Llywodraeth Cymru er mwyn trafod y manylder. Bydd y cyfarfod cyntaf yn cael ei gynnal dydd Gwener.
    - Nodwyd bydd y model presennol yn dod i ben diwedd mis Mawrth 2025. Bydd angen adnoddau ychwanegol bryd hynny a bydd goblygiadau o ran diswyddo staff a chau'r gwasanaeth i lawr. Bydd hefyd costau i

sefydlu partneriaethau newydd rhwng yr Awdurdodau. Credwyd bod adnoddau cyfyngedig i ddelio â hyn.

Rhoddwyd cyfle i brifathrawon sy'n cynrychioli'r ysgolion ar y Cydbwyllgor i roi sylwadau. Ymysg y sylwadau, cyfeiriwyd at y siomedigaeth a'r ansicrwydd gan nodi ei bod yn anodd i ysgolion flaenoriaethu pan nad ydynt yn gwybod beth sydd o'u blaenau. Ychwanegwyd bod yr ysgolion wedi derbyn y gefnogaeth orau yn ystod y saith mlynedd diwethaf o ganlyniad i'r Ymgynghorwyr Gwella Ysgolion sy'n darparu gwasanaeth gwerthfawr. Mynegwyd pryderon am y gefnogaeth i'r dyfodol. Mynegwyd cydymdeimlad at staff GwE gan ategu bod agwedd a phroffesiynoldeb y staff i'w ganmol.

Cynigiwyd ychwanegu dwy frawddeg i'r argymhelliad a chytunwyd i'w hychwanegu fel (b) a (c) yn y Penderfyniad.

Mynegwyd diolch i'r aelodau am drafodaeth ddefnyddiol a phwysleisiwyd y bydd y cydweithio yn parhau gan obeithio y derbynnir mwy o wybodaeth gan Lywodraeth Cymru er mwyn cael cynllun mewn lle.

Gofynnwyd i'r Rheolwr Gyfarwyddwr GwE basio diolchiadau a gwerthfawrogiad y Cydbwyllgor i staff GwE am eu proffesiynoldeb dan amgylchiadau anodd.

I gloi mynegodd Rheolwr Gyfarwyddwr GwE ei ddiolch am y sylwadau gan ategu y bydd rhaid i unrhyw fodel newydd fod yn well na beth oedd yn bodoli yn flaenorol. Mynegodd bod angen cysidro ble mae'r gwerth ychwanegol o unrhyw strwythur newydd. Ategwyd ei bod yn bwysig i ysgolion fod yn ymwybodol y bydd y lefel o gefnogaeth yn lleihau yn sylweddol o Ebrill a dros y flwyddyn gyllidol nesaf oherwydd y toriadau i'r gyllideb a goblygiadau'r grantiau. Bydd hyn yn cael ei gyfathrebu yn fwy effeithiol ac mewn mwy o fanylder efo'r ysgolion ar ôl y Pasg.

PENDERFYNWYD

a) **Nodi cynnwys yr adroddiad ac ystyried goblygiadau risg ar gyfer 2024-25 a thu hwnt.**
b) **Bod y Bwrdd Rheoli yn cyflwyno adroddiad yng nghyfarfod mis Mai o'r Cyd-bwyllgor ar y ffordd ymlaen fydd yn ymdrin ag amserlen a materion llywodraethu yn ogystal â goblygiadau cyllidebol.**
c) **I aelodau pleidleisio'r Cyd-bwyllgor gytuno i gyflwyno rhestr o gwestiynau i'w cyflwyno i'r Gweinidog Addysg yn y cyfarfod sydd wedi ei drefnu ar gyfer mis Ebrill.**

8. CYLLIDEB GWE 2024/2025 (CYLLIDEB SYLFAENOL)

Cyflwynwyd yr adroddiad ar y gyllideb gan egluro ei bod yn adlewyrchu'r newid sydd wedi bod yn dilyn penderfyniad Llywodraeth Cymru i addasu'r dull o ddosbarthu grantiau Addysg ar gyfer 2024/25. Ychwanegwyd bod y targed arbedion o 10% gan yr Awdurdodau wedi eu cynnwys yn y gyllideb sylfaenol.

Cyfeiriwyd at y newid gan Lywodraeth Cymru i drefniadau o ran grantiau yn rhan 2.1 o'r adroddiad sy'n nodi y bydd y grant Addysg Awdurdodau Lleol yn cael ei dalu yn uniongyrchol i'r Cynghorau neu'r ysgolion.

Tynnwyd sylw at y tabl yn rhan 2.3 o'r adroddiad sy'n nodi'r penawdau sydd ddim bellach o dan gyfrifoldeb GwE, ac yn dangos y newidiadau cyllidol yn sgil hynny. Nodwyd bod y cyllid wedi lleihau o £6.2 miliwn yn 2023/24 i £4.5 miliwn yn 2024/25 sy'n leihad o £1.7 miliwn. Eglurwyd mai'r prif reswm yw toriad gan Lywodraeth Cymru yn swm y grantiau.

Cyfeiriwyd at Atodiad 2 oedd yn rhoi trosolwg o'r gyllideb graidd ar gyfer 2024/25. Eglurwyd bod y tabl yn crynhoi'r wybodaeth o ran yr arian craidd sy'n gyfanswm o £4 miliwn. Ymhellach, cyfeiriwyd at Atodiad 1 oedd yn nodi'r gyllideb o £8.46 miliwn sydd wedi ei osod a'n nodi'r incwm sy'n cyfateb i'r gwariant. Mynegwyd bod cyllideb gytbwys wedi ei gosod ar gyfer GwE ar gyfer 2024/25.

Yn ychwanegol, eglurwyd ar ôl ystyried chwyddiant ar holl wariant GwE ar gyfer 2024/25, gan nad yw'r grantiau Addysg yn cael eu chwyddo yn flynyddol, golyga hyn doriad sy'n gyfanswm o £737,000 yn hytrach na'r ffigwr o £392,000.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol, cyflwynodd yr aelodau'r sylwadau canlynol:

- Pwysleisiwyd bod cyfraniad craidd GwE wedi lleihau 18% ac nid 10% gan ystyried y chwyddiant y cyfeirir ato yn rhan 3 o'r adroddiad. Nodwyd y bydd hyn yn cael ei egluro ymhellach yn y cyfarfod mis Mai ble bydd dosraniad yr arian yn cael ei drafod.
- Mynegwyd y bydd gwybodaeth sensitif yn cael ei drafod yn y cyfarfod nesaf yn ymwneud â swyddi staff presennol GwE. Cadarnhawyd y bydd angen edrych ar y categori gwybodaeth eithriedig ar gyfer rhai eitemau yn y cyfarfod nesaf a llunio'r agenda yn unol â hynny.
- Diolchwyd i staff Cyllid Cyngor Gwynedd am eu cefnogaeth ac am eu gwaith wrth lunio'r gyllideb. Ategwyd bod yr amserlen cyhoeddi wedi bod yn fyr iawn a mynegwyd gwerthfawrogiad am eu gwaith caled.

PENDERFYNWYD
Mabwysiadu'r gyllideb sylfaenol ar gyfer y flwyddyn gyllidol 2024/25 fel y'i chyflwynir yn Atodiad 1 o'r adroddiad sef £8,460,971.

9. CALENDR CYFARFODYDD 2024-25

Cyflwynwyd yr adroddiad fel eitem er gwybodaeth er mwyn i aelodau'r Cydbwyllgor allu nodi'r dyddiadau yn eu calendrau, gan nodi efallai y bydd angen elfen o hyblygrwydd gan yr aelodau. Eglurwyd efallai y bydd angen rhagor o gyfarfodydd os bydd angen gwneud penderfyniadau ar frys yn sgil y sefyllfa bresennol.

Diolchwyd i'r Cydbwyllgor am eu gwaith â'u cyfraniadau.

PENDERFYNWYD
Cymeradwyo calendr cyfarfodydd y Cyd-bwyllgor am y flwyddyn 2024-25

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30yb a daeth i ben am 11.30yb.

____

CADEIRYDD